

Україна – Республіка Польща: етапи, реалії та перспективи відносин

УДК 327(477:438)"312"(045)

Алла КИРИДОН,
доктор історичних наук,
професор, завідувач відділу
досліджень теоретичних і
прикладних проблем
національної пам'яті
Українського інституту
національної пам'яті

Останнє десятиріччя ХХ ст. ознаменувалося кардинальними змінами в системі міжнародних відносин під впливом доленосних зрушень, зумовлених розпадом СРСР і припиненням існування світової системи соціалізму. Вони призвели до активних трансформацій у всіх сферах життя держав Центральної, Східної та Південної Європи. Частина з них, у тому числі й Республіка Польща, успішно долучилася до європейських і євроатлантичних організаційних об'єднань, інші приєдналися до євразійських інтеграційних планів, а ще одна група держав, до яких належить і Україна, понад два десятиріччя намагаються знайти розумний баланс між західним і східним інтеграційними векторами. Зрозуміло, що під впливом геополітичних змін і зі зміною суспільно-політичної ситуації в сучасних Україні та Польщі постала необхідність осмислення стратегії подальшого співробітництва, визначення

орієнтирів і пошуку нових підходів до останнього. Цей етап розвитку відносин отримав означення як «нова ера співпраці»¹.

Нагадаємо, що термін «нова ера» використовувався в іншій історико-політичній ситуації². Друга половина 90-х років ХІХ ст. була переломною в історії суспільно-політичної боротьби в Україні, зокрема Галичині, яка стала притулком для всього українського національного руху. Тут швидко набирала сили процес національного самоусвідомлення народних мас, формувалася партійно-політична система. В умовах загострення протистояння відносин між Австро-Угорщиною та Російською імперією наприкінці ХІХ ст. та активізації українського національного руху австрійський уряд шукав шляхів урегулю-

¹ Кінах А. *Скористаймося сприятливим моментом. Нові підходи до польсько-українського співробітництва* / А. Кінах, П. Залевські // *День*. – 2010. – 7 вересня (№159).

² *Детальніше див.:* Аркуша О. *Проблема консолідації національно-політичних сил українського галицького суспільства у 90-х рр. ХІХ ст.* / О. Аркуша // *Молода нація: альманах*. – 1996. – №3. – С. 198-212; *Верига В. Нариси з історії України (кінець ХVІІ ст. - початок ХХ ст.)* / В. Верига. – Львів, 1996. – 340 с.; *Грицак Я. Нариси історії України: формування модерної української нації ХІХ - ХХ ст.* / Я. Грицак – К., 1996. – 356 с.; *Плекан Ю.В. Українсько-польсько-австрійські відносини наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.* / Ю.В. Плекан // *Вісник Прикарпатського університету. Історія. Випуск ХV*. – Ів.-Франківськ; 2009. – С. 48-54; *Чорновіл І. Польсько-українська угода 1890-1894 рр.* / І. Чорновіл – Львів, 2000. – 247 с. та ін.

Summary

Article researches the nature of formation, problems and stages of the evolution of Ukrainian-Polish relations in the conditions of system transformations in Europe and the essential changes of the whole architecture of modern international relations. Special attention is paid to the scientific analysis of the latest stage in 2010 - cooperation between Ukraine and the Republic of Poland and its prospects.

Keywords: Ukraine, Republic Poland, post-bipolar world system transformation cooperation.

вання українсько-польських відносин у Галичині. Компромісна угода 1890-1894 рр. (так звана нова ера) була спробою українсько-польського порозуміння в умовах Австро-Угорської імперії. Вона виявилася тривалішою, ніж попередні спроби порозуміння, та все ж недовговічною. Офіційного тексту угоди ніколи не було складено. На жаль, українсько-польські відносини 1890-1894 рр. налагодити не вдалося. В обох суспільствах «новорівська» політика не знаходила широкої підтримки. Серед українців найбільше проти неї виступали москвофіли та радикали. Врешті угода показала неготовність і неспроможність взаємопорозуміння між українцями та поляками і після 1894 р. протистояння посилювалося.

Реанімація терміна в нових умовах історичного розвитку початку ХХІ ст. щодо характеристики нових підходів до польсько-українського співробітництва потребує врахування вже напрацьованого досвіду та вироблення стратегії двосторонньої співпраці. У зовнішньополітичній діяльності сучасної незалежної України стосовно держав Центрально-Східної Європи чи не найголовніше місце належить розбудові зв'язків із Республікою Польща. Це можна пояснити кількома причинами: по-перше, багатовіковою історичною обумовленістю укра-

їнсько-польських відносин; по-друге, територіальною близькістю; по-третє, спільністю етнодемографічних коренів; по-четверте, тісними культурними зв'язками; по-п'яте, спільністю політико-стратегічних інтересів.

Відносини України та Польщі від 1989-1990 рр. мають доволі неоднозначну динаміку. Відповідно спостерігається варіювання в їх періодизації. Так, директор Інституту європейської інтеграції Львівського університету, професор Богдан Гудь називає три періоди українсько-польських відносин: «романтичний» (часів Леоніда Кравчука і Леха Валенси), «прагматичний» (за президентів Леоніда Кучми і Олександра Квасневського), «історичний» (Віктор Ющенко і Лех Качинський). Професор зауважує, що під час першого відносини склалися зовсім не романтично, під час третього, майже за Єжи Гедройцем, «копирсання в минулому виявилася шкідливим». Богдан Гудь вважає, що важко спрогнозувати, яким буде наступний період.

Розвиток двосторонніх українсько-польських відносин (які після підписання президентами обох держав – Л. Кучмою і О. Квасневським – Спільної заяви «До порозуміння і єднання» у травні 1997 р. вийшли на рівень стратегічного партнерства) умовно можна поділити на кілька ета-

пів. Зупинимося на їх сутнісній характеристиці з виокремленням основної проблематики у відносинах між державами-сусідами.

I етап – (1989) 1990-1992 рр. – підготовчий, коли були зроблені перші кроки на зближення: від «Декларації про засади та основні напрями розвитку українсько-польських відносин» (13 жовтня 1990 р.) до встановлення дипломатичних відносин 4 січня 1992 р. Польща 2 грудня 1991 р. першою офіційно визнала державну незалежність України, а 4 січня 1992 р. було встановлено дипломатичні відносини між двома державами. Такою позицією щодо України РП своєрідно відмежовувала себе від Росії та водночас викликала незадоволення Заходу.

Обидві держави в нових геополітичних реаліях трансформованої Європи прагнули до відносин приязного та взаємовигідного характеру. Фактично саме на цьому етапі закладалися ті передумови для подальшого конструктивного розвитку українсько-польських відносин, які дали їм змогу вийти на рівень порозуміння і стратегічного партнерства.

II етап – 1992-1995 рр. – встановлення контактів, відкриття України для широкого загалу польської політичної еліти, підписання перших двосторонніх документів, особливо вивчення можливостей партнерів.

Важливим етапом у формуванні нової системи двостороннього співробітництва став перший офіційний візит Президента України Л. Кравчука до Республіки Польща у травні 1992 р. Він започаткував традицію українсько-польських зустрічей на найвищому рівні. Під час візиту – 18 травня 1992 р. – був укладений базовий договір про добросусідство, дружні відносини та співробітництво між двома

державами.

Наступним кроком у поглибленні двосторонніх зв'язків став офіційний візит в Україну Президента Польщі Л. Валенси 24-25 травня 1993 року. Одним із його головних результатів було створення Консультаційного комітету Президента України та Президента Республіки Польща, мета якого полягала у поліпшенні координації спільних дій у галузі транскордонного співробітництва. Перші засідання Консультаційного комітету відбулися наприкінці травня (Київ) та в листопаді (Варшава) 1993 року. Хоча офіційно, як своєрідний механізм «гарячих ліній» між президентами, він почав діяти за обопільною згодою ще з квітня 1993 року.

Позицію Польщі щодо України чітко сформулював під час візиту до Києва 9-11 лютого 1994 р. Міністр закордонних справ Республіки Польща Б. Геремек: «Наш інтерес полягає в посиленні незалежності України та Білорусі, інакше Польща стане останньою фортецею, «полем битви» між Сходом і Заходом, що було б для нас не вигідно»³. Тому в ході зустрічі було навіть висунуто ініціативу щодо включення України до франко-німецько-польської парламентської співпраці в межах Веймарської групи. Натомість, під час візиту-відповіді Міністра закордонних справ України А. Зленка до Варшави (березень 1994 р.) було прийнято Декларацію міністрів закордонних справ України та Республіки Польща про засади формування українсько-польського партнерства⁴, де особливо наголошувалося на європейському контексті дво-

3 *Україна в сучасному геополітичному вимірі: теоретичні і прикладні аспекти / За ред. Ф.М. Рудича.* – К.: МАУП, 2002. – С. 284.
4 *Голос України.* – 1994. – 23 березня.

сторонніх відносин.

Україну також цікавила повноцінна робота в структурах Центральноєвропейської ініціативи, асоційованим членом якої вона була з 1994 року. Польща, яка на той час головувала в ЦЄІ, підтримала це прагнення України під час зустрічі міністрів закордонних справ країн-членів ЦЄІ у Краківі (квітень 1995 р.) і двосторонніх українсько-польських консультацій у Варшаві (липень 1995 р.). Тим самим, уже з 1994-1995 рр. Польща певною мірою стала виконувати «цивілізаційну місію» щодо України – представляла інтереси нашої держави на міжнародній арені. Водночас можна говорити про певну пасивність в українсько-польських відносинах у період 1993-1995 рр. (керівництво РП не дало згоди на допомогу Україні з входування до Вишеградської групи та в реалізації проекту створення зони безпеки й стабілізації в Центрально-Східній Європі, пропаговане Президентом України Л. Кравчуком 1993 р.; реалізуючи свої зовнішньополітичні пріоритети, орієнтовані на розвиток відносин із Брюсселем, Польща приєдналася до позиції Заходу про ядерне роззброєння України)⁵.

III етап – 1995-1999 рр. – розвиток договірно-правової бази; виведення двосторонніх відносин на рівень стратегічного партнерства.

Українсько-польські відносини вийшли на рівень стратегічного партнерства після підписання президентами – Л. Кучмою і О. Квасневським – Спільної заяви «До порозуміння і єднання» (травень 1997 р.). Стратегічне партнерство означає, насамперед, збіг позицій з основних питань

5 *Геополітика: Україна в міжнародних відносинах: Україна – Польща.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.readbooks.com/book/183/6482.html>

міжнародної безпеки та інтеграції з європейськими і євроатлантичними структурами. Як результат, активізувалися контакти на всіх рівнях – загальнодержавному, міжгалузевому, підприємницькому, науковому, культурному. Пожвавив свою роботу і Консультаційний комітет. На нього було покладено функції координатора всього обсягу українсько-польського співробітництва.

Водночас, наприкінці ХХ ст. відносини між Україною та Польщею стали дещо прохолоднішими. Серед причин, що викликали таку ситуацію, можна назвати активізацію українсько-російських взаємин. Зокрема, 26 травня 1997 р. був підписаний «Великий договір» між Києвом і Москвою, завдяки чому сформулувалася думка про Україну як таку, що наближена до Росії. Польща, зі свого боку, також намагалася розвивати активні відносини з РФ, оскільки є залежною від російських енергоносіїв⁶.

IV етап – 1999-2004 рр. – зі вступом Польщі до НАТО і набуттям членства в ЄС остаточно формується роль Варшави як одного з найважливіших партнерів України на міжнародній арені, провідника євроатлантичних і європейських інтеграційних прагнень нашої держави.

На цьому етапі неocenенними є досвід і підтримка Республіки Польщі на шляху України до європейської та євроатлантичної інтеграції. РП фактично взяла на себе відповідальність за українське просування до членства в НАТО і ЄС. Саме вона підтримувала Україну в найскладніший період її політичної ізоляції на світовій арені. Тодішній Президент Польської держави О. Квасневський проводив

6 *Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник / Л.Д. Чекаленко.* – К.: Либідь, 2006. – С. 80.

чітку лінію на підтримку України в очах Заходу і українська тема порушувалася ним під час доволі частих зустрічей із Президентом США у 2002-2003 роках. Отже, на найвищому політичному рівні Польща діяла не тільки у власних інтересах, а й в інтересах польсько-українських⁷.

Наочним прикладом цього може слугувати висунута в січні 2003 р. ініціатива Польщі щодо розроблення «східного виміру» політики Європейського Союзу, який містив би і концесію особливих відносин з Україною. Пропозиції РП охоплювали необхідність чіткого визначення перспективи членства в ЄС для України, а також негайного надання їй статусу країни з ринковою економікою. Крім того, Польща запропонувала створити в рамках ЄС Європейський фонд демократії для підтримки неурядових організацій в Україні, Білорусі, Молдові та Росії; Європейську програму стажувань для підтримки обміну випускниками вузів і молодими фахівцями; підтримувати програми і кафедри європейської інтеграції в університетах України та створити Європейський інвестиційний фонд для Східної Європи з метою підтримки малого та середнього бізнесу.

Польща й Україна сподівалися, що новий «східний вектор» стане невід'ємною складовою ЄС. Проте пропозиції Польщі так і не мали належної підтримки та розвитку всередині загальноєвропейських інституцій⁸. Намагання РП підтримати нашу країну негативно сприймали деякі члени Євросоюзу, що могло, як застерігали провідні європейські

політики, уповільнити польське просування до ЄС. У геостратегічному вимірі до цих проблем додавалося ще й насторожене ставлення Франції та Німеччини до Польщі як до «проамериканського троянського коня». Треба також мати на увазі, що Польща не була задоволена реаліями тодішньої політики українських владних структур, які віддавали перевагу російському векторові та залученню російського капіталу. За такої ситуації спостерігалася переорієнтація Польщі на поглиблене вирішення внутрішньодержавних проблем і певне дистанціювання від зовнішніх проблемних партнерів, одним із яких в очах Заходу була Україна.

Важливе значення для зближення обох народів мало вшанування пам'яті тих, хто загинув під час волинських подій 1943-1944 років. Президенти України та Польщі 11 липня 2003 р. виступили на кладовищі села Павлівка Волинської області (колишній Поричьк) зі спільною заявою «Про примирення в 60-у річницю трагічних подій на Волині». «Схилиючи голови перед жертвами злодіянь і всіх трагічних подій, які мали місце у спільній історії, ми переконані, що взаємне прощення буде першим кроком до повного примирення молодих поколінь українців і поляків, які повністю звільняться від упереджень трагічного минулого», – зазначено в заяві.

Роком Польщі в Україні, що проходив під гаслом: «Польща і Україна разом у Європі», був проголошений 2004 рік.

V етап – початок 2004 – початок 2010 року. 3 травня 2004 р. – узалежнення українсько-польських відносин від реалій вступу нашого західного сусіда до ЄС (1 травня 2004

р.) і входження до Шенгенської зони (21 грудня 2007 р.). Вступ Польщі до Європейського Союзу створив для України нову реальність: серед його членів уперше з'явилася країна, яка лобювала український курс на членство в ЄС, а також і НАТО. Водночас в умовах післяпомаранчевого розвитку постала необхідність істотної модернізації структури та наповнення політичного діалогу між Україною та Польщею. Наприклад, принципової ваги набула співпраця, спрямована на досягнення відповідності України першому з Копенгагенських критеріїв членства в ЄС («політичному» критерію): забезпечення стабільності демократичних інститутів, захист прав людини та верховенство права. Роком України в Республіці Польща був проголошений 2005-й, урочисто відкритий у Варшаві у квітні 2005 р. за участі Президента України В. Ющенка. Обидві держави підписали угоду про академічне визнання документів про освіту і науковий ступені та про співробітництво у сфері інформатизації.

Розширилися торговельно-економічні та науково-технічні зв'язки. Республіка Польща ще у 2007-2008 рр. стала найважливішим економічним партнером нашої країни в Центральній Європі; Україна – другою за величиною країною, куди спрямовувався польський експорт⁹. Українська Державний комітет статистики України. – [Електронний ресурс]. –

сько-польська програма співробітництва в галузі науки і технологій станом на 2008 р. налічувала понад 150 спільних науково-дослідних проектів. Розвивалося транскордонне співробітництво в рамках створених у середині 1990-х років євро регіонів «Карпати» і «Буг».

Водночас практично на всій сфері двосторонніх відносин наклалися проблеми, пов'язані із входженням Польщі з кінця 2007 р. до Шенгенської зони, що зумовлювало нові процедури й правила перетину українсько-польського кордону та, відповідно, створювало додаткові труднощі для розвитку й оптимізації співпраці між двома державами.

Важливим акцентом розвитку двосторонніх відносин стало ініціювання Польщею активізації східного вектора в політиці ЄС. Ідея посилення східного вектора Європейської політики сусідства (ЄПС) стала на 2008 р. одним із пріоритетів зовнішньої політики Польщі, яка позиціонувала себе лідером у цьому напрямі. Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський, представляючи 7 травня 2008 р. в сеймі напрями зовнішньої політики держави на 2008 р., задекларував цю ідею: «Польща має продовжувати спеціалізуватися на виробленні спільної зовнішньої політики щодо Сходу». Водночас РП прагнула і прагне зміцнити свою позицію в ЄС, насамперед, за рахунок посилення ролі в Східній Європі. Директор Центру східноєвропейських досліджень Варшавського університету Ян Каліцький в інтерв'ю Польському радіо підтвердив цю ідею: «Хочу

Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

7 Там само. – С. 81-82.

8 Жовква І.І. Стратегічне партнерство в Україні. Теорія і практика / І.І. Жовква / За заг. ред. академіка НАН України, д.т.н. В.П. Горбуліна. – К.: ДП «НВЦ», «Євроатлантик-інформ», 2006. – С. 116.

наголосити, що сила польської позиції в Європейському Союзі залежить від того, яку підтримку і силу ми маємо на сході»¹⁰.

Міністр закордонних справ Польщі підкреслив, що його країна має намір реалізувати ЄПС на східному напрямку зі своїми партнерами – Чеською Республікою, Словаччиною, Угорщиною, Естонією, Литвою, Латвією, Румунією і Болгарією, а також зі Швецією. Польща на засіданні Європейської Ради в березні 2008 р. підтримала пропозицію створити Союз для Середземномор'я і таким чином розраховувала на підтримку з боку ЄС для виокремлення східного напрямку ЄПС.

Ці наміри РП тоді ж були реалізовані та знайшли своє відображення в спільній польсько-шведській пропозиції «Східне партнерство» від 23 травня 2008 року. Вона була представлена і схвалена на засіданні Ради ЄС із Загальної політики ЄС і Ради з питань Міжнародних відносин 26 травня 2008 р. в Брюсселі і стала флагманською ініціативою всього ЄС. Під час зустрічі міністрів закордонних справ Європейського Союзу 26 травня 2008 р. в Брюсселі Польща та Швеція представили спільну пропозицію у сфері поглиблення східного напрямку політики ЄС, що отримала назву «Східне партнерство ЄС» (далі – СП). Ініціатива СП адресована шести країнам: безпосередні адресати – Україна, Молдова, Грузія, Азербайджан і Вірменія, а також передбачалася технічна й експертна співпраця з Білоруссю.

¹⁰ Східне партнерство ЄС: Додаткові можливості для євроінтеграції України / [І.Ф. Газизуллін, М.М. Гончар, О.В. Коломієць [та ін.]; за ред. В. Мартинюка; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: Агентство «Україна»], 2009. – С. 13.

СП – це набір конкретного інструментарію, який не гарантує перспективу членства в Євросоюзі. Водночас через цей інструментарій дає можливість відкривати канали ЄС для втілення інтеграційних проєктів на теренах визначених країн. На думку багатьох політичних діячів і дослідників, СП може бути корисним механізмом, що сприятиме прискоренню політичної й економічної модернізації східних партнерів. Водночас, практика свідчить, що його потенціал реалізується недостатньо, у тому числі й у сегменті українсько-польських відносин¹¹.

Отже, від часу входження Польщі до ЄС відбувалося наповнення відносин новим змістом, посилення її ролі як адвоката й лобіста євроінтеграційного та євроатлантичного курсу України. Це знайшло свій вияв, з одного боку, в підтримці ідей України, а з іншого, – у виробленні та реалізації конкретної програми співпраці ЄС із країнами Східної Європи. Насамперед, ідеться про програму сусідства й особливо про проєкт «Східне партнерство». Саме польсько-

¹¹ Див.: Східне партнерство ЄС: Додаткові можливості для євроінтеграції України / [І.Ф. Газизуллін, М.М. Гончар, О.В. Коломієць [та ін.]; за ред. В. Мартинюка; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: Агентство «Україна»], 2009. – 84 с.; Сидорук Т.В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства: монографія / Т.В. Сидорук. – Львів: ПАІС, 2012. – 444 с.; Троян С.С. Конструювання нової моделі інтеграції в Європі (Рецензія на монографію: Сидорук Т.В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства: монографія / Т.В. Сидорук. – Львів: ПАІС, 2012. – 444 с.) // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. – К., 2012. Випуск 63. – К.: НПУ імені М.Драгоманова, 2012. – С. 806-809.

шведська ініціатива спрямована на реальне прискорення процесу долучення України (поряд з іншими східноєвропейськими державами) до інтеграції з ЄС.

VI етап – від 2010 р. – упродовж першої половини 2010 р. відбулися зміни керівництва в державах, що знайшло вияв у характері відносин України й Польщі. Перші місяці 2010 р. супроводжувалися змінами найвищого державного й політичного керівництва в Україні. У результаті чергових виборів Президентом України став В. Янукович. Водночас призначення М. Азарова прем'єр-міністром означало зосередження Партією регіонів у своїх руках найвищої державної та виконавчої влади в Україні.

Трагедія під Смоленськом і загибель президента Л. Качинського призвели до дострокових виборів глави Польської держави. Перемога Б. Комаровського супроводжувалася концентрацією влади по лінії «президент – прем'єр» у руках партії Громадянська Платформа.

Попередні заяви і перші рішення нового керівництва України та Польщі дають змогу говорити про настання з середини 2010 р. нового етапу в українсько-польських відносинах. Народний депутат України, президент Українського союзу промисловців і підприємців, Співголова координаційного комітету Поль-

сько-української господарчої палати, співголова Українсько-польського форуму партнерства Анатолій Кінах і депутат Європейського Парламенту від Громадянської Платформи, Член Європейської Народної партії (ЕПР), заступник голови комітету міжнародної торгівлі та голови комітету закордонних справ, член комісії з питань безпеки та оборони Європейського Парламенту Павел Залевскі у публікації в газеті «День» від 7 вересня 2010 р. «Скористаймося сприятливим моментом» окреслив нові підходи до польсько-українського співробітництва в умовах зміни політичного керівництва в Україні та Польщі, охарактеризувавши цей етап розвитку як «нову еру польсько-українських відносин». Зауважимо, що ще в 1990-х рр. ішлося про початок «нової ери» в українсько-польських відносинах, відлік якої датували прикінцевим етапом горбачовської «перебудови» (коли представники Народного Руху України налагоджували контакти з діячами «Солидарності»)»¹².

**Завершення статті
читайте в наступному
номері «З.С.»**

¹² Куйбіда В. Україна-Польща на шахівниці світу: Геополітичні орієнтири сьогодення / В. Куйбіда // Ї. – 1998. – Число №14. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/n14texts/kujbida.htm>

АННОТАЦІЯ

В статті досліджено характер становлення, проблеми і етапи еволюції українсько-польських відносин в умовах системних трансформацій в Європі та сутнісних змін усієї архітектури сучасних міжнародних відносин. Особливу увагу приділено науковому аналізу сучасних міжнародних відносин. Особливе місце у статті приділено науковому аналізу сучасних міжнародних відносин. Особливе місце у статті приділено науковому аналізу сучасних міжнародних відносин. Особливе місце у статті приділено науковому аналізу сучасних міжнародних відносин.

Ключові слова: Україна, Республіка Польща, постбіполярний мир, системні трансформації, співробітництво.

АННОТАЦІЯ

У статті досліджено характер становлення, проблеми й етапи еволюції українсько-польських відносин в умовах системних трансформацій у Європі та сутнісних змін усієї архітектури сучасних міжнародних відносин. Особлива увага приділена науковому аналізу найновішого етапу – з 2010 року – співробітництва між Україною і Республікою Польща та його перспективам.

Ключові слова: Україна, Республіка Польща, постбіполярний світ, системні трансформації, співробітництво.